

Raport roczny Głównego Lekarza Weterynarii z wizytacji schronisk dla zwierząt za rok 2016.

Raport roczny Głównego Lekarza Weterynarii został opracowany na podstawie raportów z wizytacji schronisk dla zwierząt sporządzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii. Główny Lekarz Weterynarii otrzymał raporty z 218 schronisk dla zwierząt. W porównaniu do danych za rok 2015 liczba funkcjonujących w ciągu całego roku schronisk dla zwierząt zwiększyła się o 13 podmiotów, jednak nie wszystkie schroniska utrzymywały zwierzęta. Spośród 218 skontrolowanych podmiotów, w 91 przebywały wyłącznie psy, w 120 psy i koty, a w 1 konie. Natomiast w 12 skontrolowanych schroniskach w 2016 r. nie były utrzymywane zwierzęta, z następujących przyczyn:

- osiem schronisk zostało wpisanych do rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną w 2016 r., jednak od momentu rozpoczęcia działalności do końca 2016 r. nie przyjęły zwierząt;
- sześć schronisk zostało wykreślonych z rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną; w toku kontroli ustalono, iż od początku 2015 r. do tych schronisk nie trafiały zwierzęta;
- jedno schronisko widnieje w rejestrze podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, nie zostało wykreślone, jednak w 2016 r. nie przyjmowało zwierząt, ani nie było tam zwierząt z lat ubiegłych.

1. Liczba zwierząt przebywających w schroniskach.

Liczbę zwierząt przebywających w schronisku wykazano jako sumę liczby zwierząt przybyłych do schroniska w 2016 r. oraz liczby zwierząt przebywających w schronisku na koniec 2015 r.

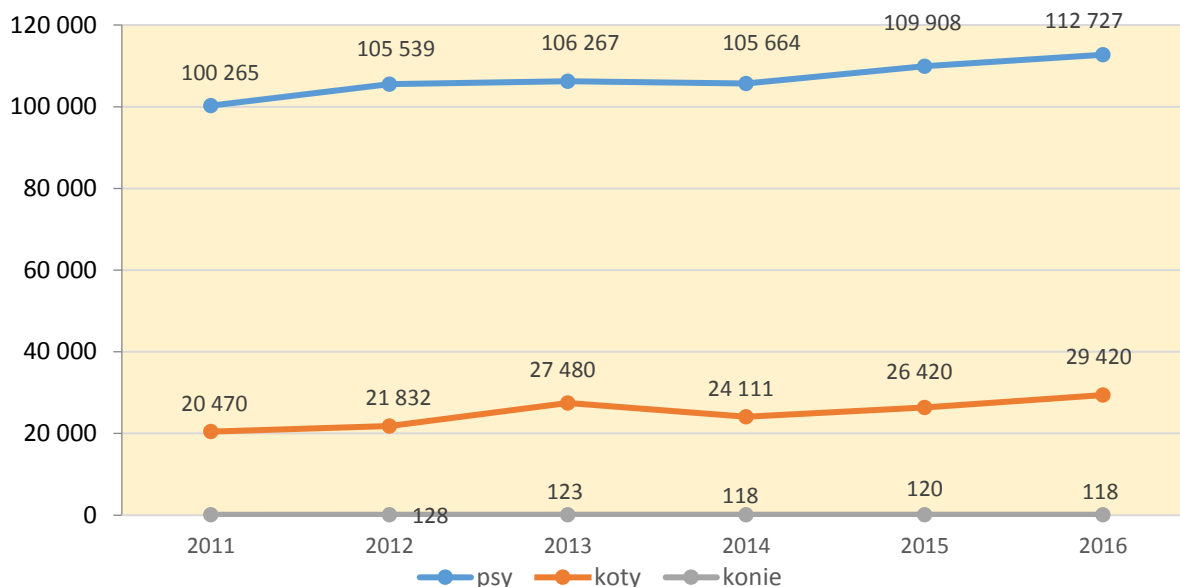
W 2016 roku w schroniskach dla zwierząt przebywało 112 727 psów, 29 621 kotów oraz 118 koni. Z porównania analogicznych danych za rok 2015 wynika, że wzrosła liczba zwierząt przebywających w schroniskach, a liczba psów była najwyższa na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

W porównaniu do poprzedniego okresu referencyjnego, w 2016 r. odsetek psów przebywających w schroniskach wzrósł o 2,56 % a kotów o 12,1%. Wyższa niż w poprzednim okresie referencyjnym była również liczba zwierząt przyjętych do schronisk w 2016 r.:

- 73 314 psów, podczas gdy w 2015 r. liczba psów przyjętych do schronisk dla zwierząt wyniosła 72 620. Zatem odsetek zwierząt tego gatunku przyjętych w 2016 był wyższy o 1 %;

- w odniesieniu do kotów – 25 367, natomiast w 2015 r. do schronisk dla zwierząt trafiło 26 420 kotów. Z powyższych danych wynika, że odsetek kotów przyjętych do schronisk w 2016 r. był niższy o 4 %.

Dane dotyczące liczby zwierząt przebywających w schroniskach w latach 2011– 2015 zobrazowano na wykresie nr 1.

Wykres nr 1. Liczba zwierząt przebywających w schroniskach w latach 2011 – 2016.

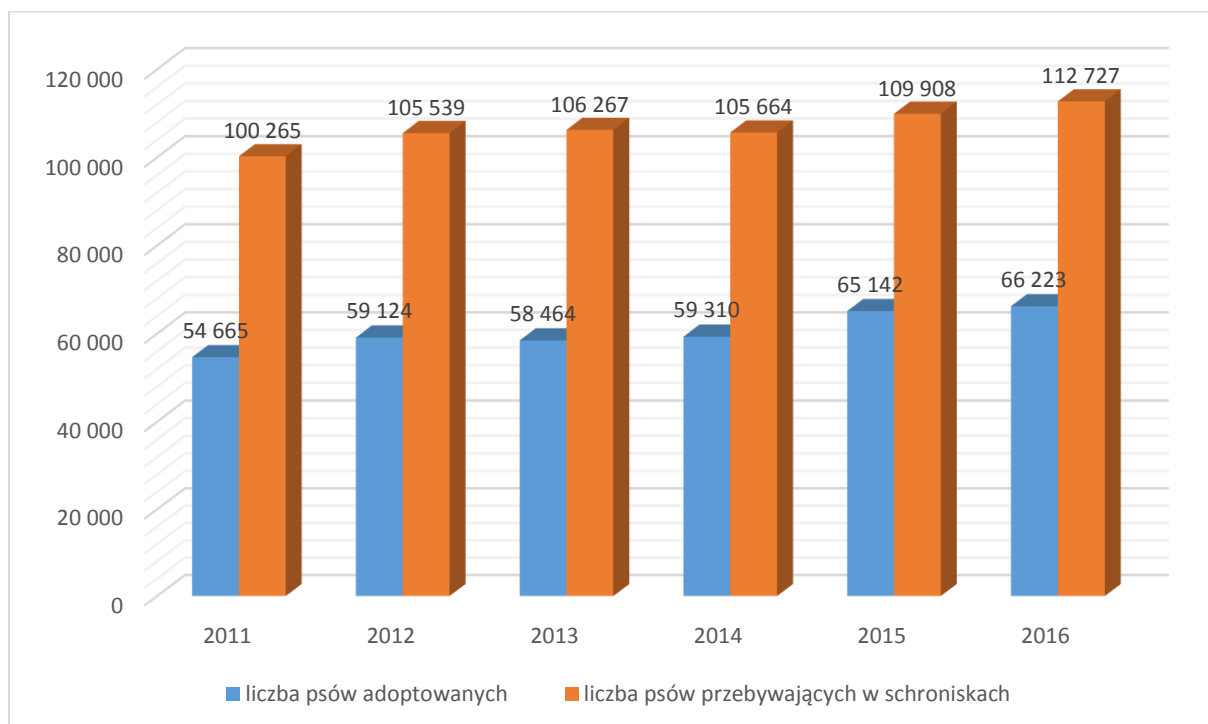
2. Adopcje zwierząt.

Dane dotyczące liczby zwierząt przebywających w schroniskach pokazują, że liczba ta niestety nie tylko wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie, ale w 2016 r. była niestety wyższa niż w latach poprzednich. Jednakże dostrzegalnym, pozytywnym aspektem jest systematyczny wzrost liczby zwierząt adoptowanych, bowiem w 2016 wyższa była zarówno liczba adoptowanych psów, jak i kotów. Co więcej, liczby adoptowanych zwierząt w 2016 r. były najwyższe na przestrzeni ostatnich lat.

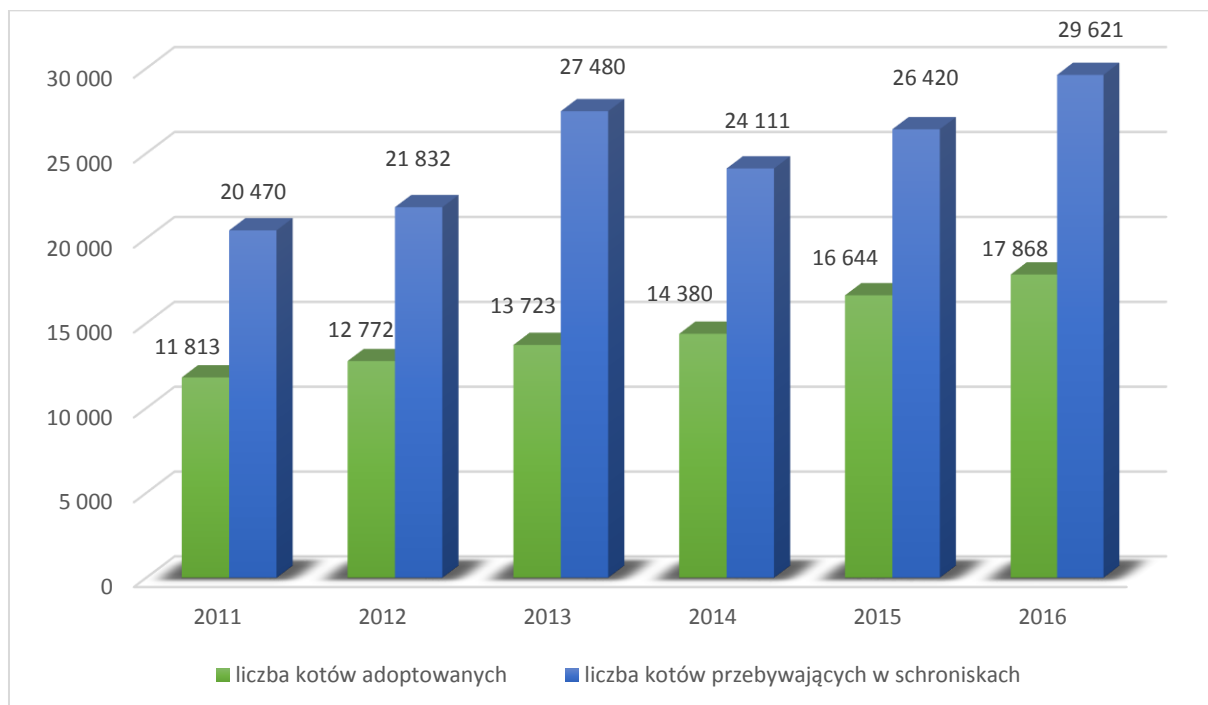
W 2016 r. ze schronisk dla zwierząt adoptowano 66 223 psy, zatem więcej o 1,6 % niż w roku 2015 oraz 17.868 koty, tj. o 7,3 % więcej niż w 2015 r. Należy wyjaśnić, iż podając liczbę adoptowanych zwierząt, uwzględnia się zarówno zwierzęta, które zostały odebrane ze schronisk przez swoich dotychczasowych właścicieli, jak również zwierzęta adoptowane przez nowych opiekunów.

Dane dotyczące adopcji zwierząt ze schronisk odnoszą się tylko do psów i kotów, bowiem konie utrzymywane w jedynym schronisku przeznaczonym do utrzymywania tego gatunku, nie są oddawane do adopcji zewnętrznych.

Dane dotyczące liczby psów i kotów adoptowanych ze schronisk w stosunku do liczby tych zwierząt przebywających w schroniskach dla zwierząt obrazują zamieszczone poniżej wykresy.

Wykres nr 2. Liczba psów adoptowanych w stosunku do przebywających w schroniskach w latach 2011 – 2016.

Wykres nr 3. Liczba kotów adoptowanych w stosunku do przebywających w schroniskach w latach 2011 – 2016.

3. Eutanazje oraz padnięcia zwierząt.

Analiza danych dotyczących poziomu śmiertelności zwierząt w schroniskach w latach 2011 – 2016 pokazuje utrzymującą się tendencję spadkową w tym zakresie.

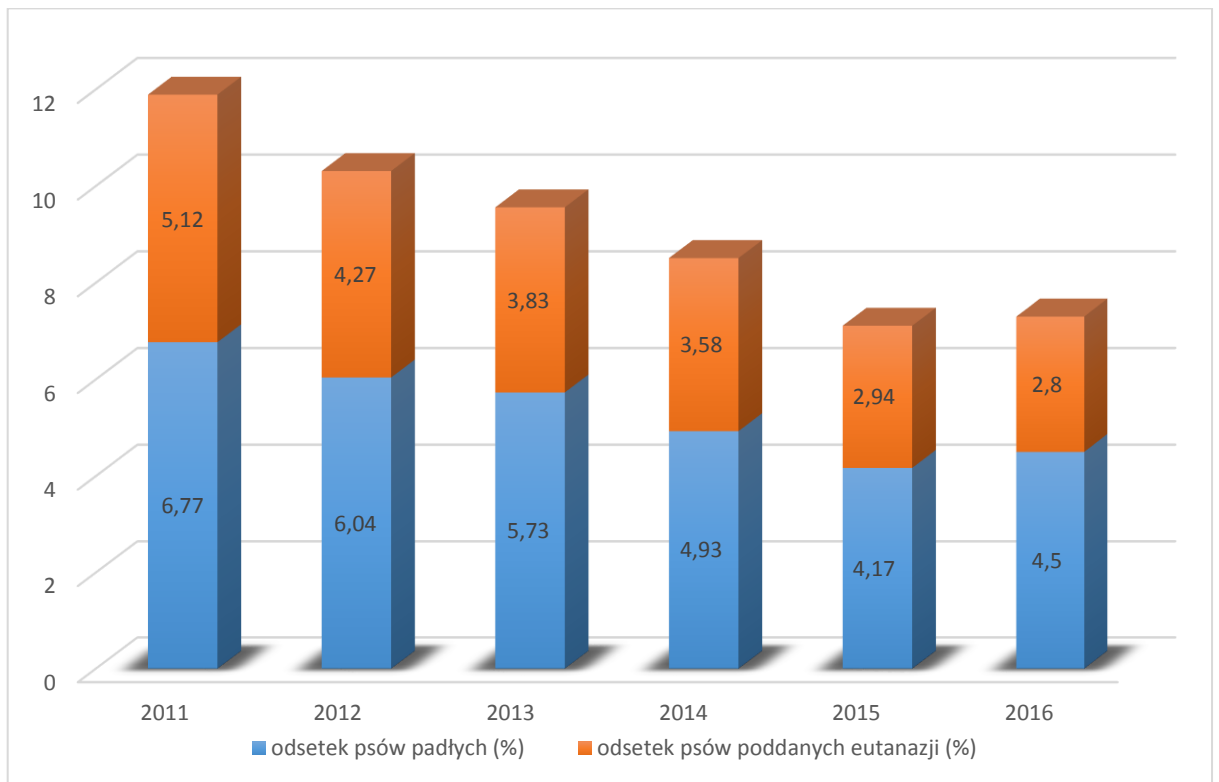
W 2016 r. śmiertelność psów wyniosła 7 338 sztuk, tj. o 476 osobników mniej niż w roku 2015 r. Porównując tę wartość do liczby wszystkich psów przebywających w schroniskach w 2016 r., odsetek śmiertelności wyniósł 6,1%, przy czym odnotowano 4 219 przypadki padnięć, a liczba psów poddanych eutanazji wyniosła 3119. W porównaniu do roku 2015, odsetek psów padłych był niższy o 7,9%, zmniejszył się również o 3,5% odsetek psów poddanych eutanazji.

Śmiertelność kotów w 2016 r. wyniosła 6 169 zwierzęta, stanowiąc tym samym 4,3% zwierząt tego gatunku przebywających w schroniskach dla zwierząt. W porównaniu do 2015 r. śmiertelność kotów wzrosła (o 765 sztuk). Liczba kotów padłych wyniosła 3 526 i była wyższa o 52% w porównaniu do analogicznych danych za rok 2015. Natomiast eutanazji poddano 2 643 kotów, a w porównaniu do danych za rok 2015 odsetek ten zmniejszył się o 17,8%.

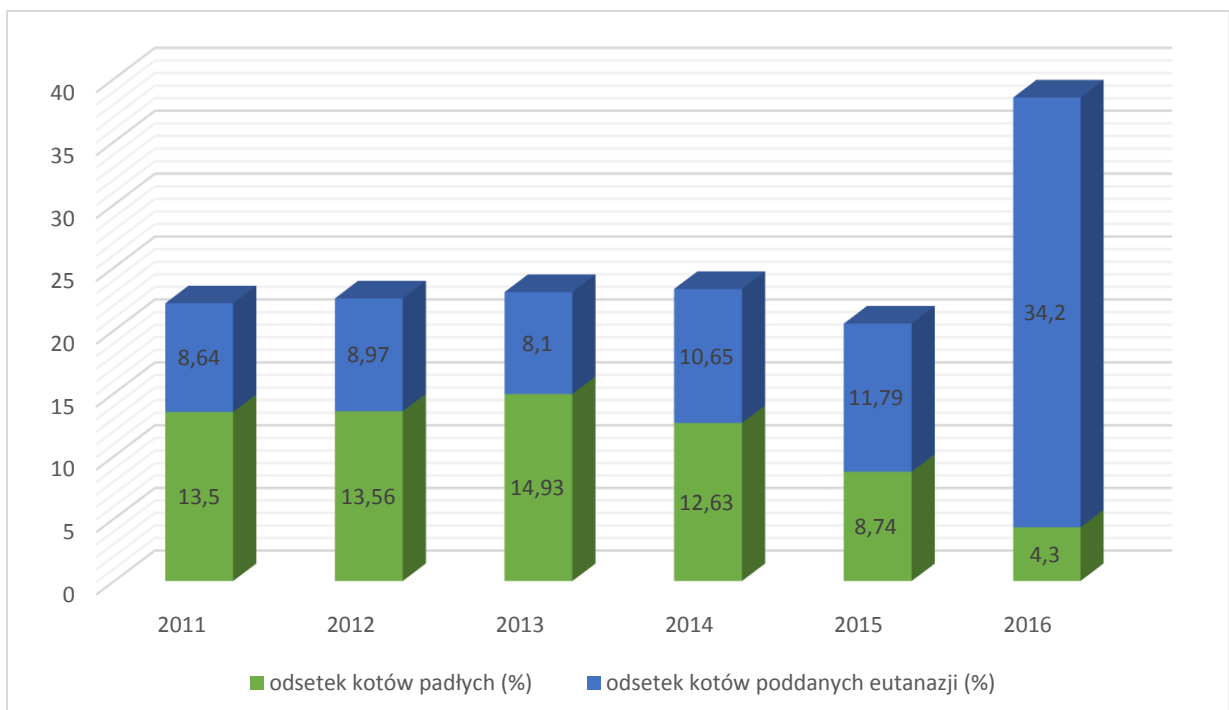
Z raportów z wizytacji schronisk dla zwierząt przekazywanych przez powiatowych lekarzy weterynarii wynika, że w przypadku dokonywania eutanazji zwierząt, najczęstszymi przyczynami były:

- choroby nowotworowe,
- podeszły wiek zwierząt
- urazy odniesione w wypadkach komunikacyjnych lub innych zdarzeniach losowych, uniemożliwiające powrót do zdrowia,
- choroby przewlekłe, w których stan zdrowia zwierząt ulega pogorszeniu pomimo leczenia,
- eutanazje ślepych miotów, dokonywane w oparciu o przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o ochronie zwierząt*. Art.6 pkt.7

Zestawienia dotyczące poziomu śmiertelności zwierząt w schroniskach zobrazowano na poniższych wykresach.

Wykres nr 4. Śmiertelność psów w schroniskach – odsetek padnięć oraz eutanazji psów przebywających w schroniskach w latach 2011 – 2016.

Wykres nr 5. Śmiertelność kotów w schroniskach – odsetek padnięć oraz eutanazji kotów przebywających w schroniskach. Dane za lata 2011 – 2016.

4. Liczba psów i kotów przebywających w schroniskach dla zwierząt na koniec 2016 r.

Liczba zwierząt bezdomnych pozostałych w schroniskach na koniec 2016 r. stanowi różnicę między liczbą zwierząt przebywających w schroniskach w ciągu całego okresu referencyjnego a liczbą zwierząt adoptowanych, padłych i poddanych eutanazji. Po uwzględnieniu powyższych danych, na koniec 2016 r. w schroniskach dla zwierząt pozostało 39 166 psów oraz 5 584 kotów.

5. Kontrole w zakresie spełniania przez schroniska dla zwierząt szczegółowych wymagań weterynaryjnych.

Zgodnie z instrukcją Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.420/AW-32/11 z dnia 20 maja 2011 r. *w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu kontroli schronisk dla zwierząt*, powiatowi lekarze weterynarii powinni przeprowadzać minimum dwie kontrole danego schroniska w ciągu roku.

W 2016 r. organy Inspekcji Weterynaryjnej przeprowadziły w schroniskach dla zwierząt 545 kontroli, tj. o 160 kontroli mniej niż w poprzednim okresie referencyjnym. Liczba kontroli uwzględnia zarówno kontrole planowe, jak i doraźne, tj. niewynikające z rocznego planu kontroli. Mając na uwadze, że w ciągu całego roku nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej objętych było 218 schronisk dla zwierząt, powyższe dane wskazują, że liczba przeprowadzonych kontroli przekracza minimalny poziom, określony w ww. instrukcji.

Nieprawidłowości stwierdzono w 92 schroniskach dla zwierząt, a w stosunku do 42 podmiotów zostało wszczęte postępowanie administracyjne. W pozostałych przypadkach, w których nie zostało wszczęte postępowanie administracyjne, wydano zalecenia pokontrolne, których realizację weryfikowano w trakcie kontroli sprawdzających.

Podczas kontroli przeprowadzonych w schroniskach dla zwierząt przez powiatowych lekarzy weterynarii, stwierdzane były wskazane poniżej nieprawidłowości.

A. Nieprawidłowości w zakresie infrastruktury schroniska:

- Brak niektórych wyodrębnionych pomieszczeń, o których mowa w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 23 czerwca 2004 r. *w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt*, np. do przechowywania karmy, środków dezynfekcyjnych, produktów leczniczych weterynaryjnych i wyrobów medycznych, pomieszczenia do celów socjalnych, oddzielnego pomieszczenia

do wydawania zwierząt. Stwierdzano przypadki, kiedy jedno pomieszczenie były przeznaczone do celów łączonych, np. w pomieszczeniu do celów socjalnych przechowywano środki dezynfekcyjne lub karmę, co jest niewłaściwe w świetle przepisów ww. rozporządzenia.

- Lokalizacja schroniska, niespełniająca wymogu zachowania odległości co najmniej 150 m od siedzib ludzkich.
- Braki w utwardzeniu terenu schroniska.
- Ubytki lub niekompletnie ogrodzony teren schroniska.
- Ubytki w posadzkach w pomieszczeniach, w których były utrzymywane zwierzęta.

B. Nieprawidłowości w zakresie warunków utrzymywania zwierząt:

- Niedostateczna liczba boksów lub pomieszczeń przeznaczonych do przeprowadzenia kwarantanny zwierząt.
- Niedostateczna liczba pomieszczeń przeznaczonych do odizolowania zwierząt chorych lub podejrzanych o chorobę, matek z oseskami lub zwierząt agresywnych.
- Niedostateczna liczba legowisk dla psów.
- Niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń, w których przebywały zwierzęta, wskazujący na konieczność modernizacji lub dokonanie zmian konstrukcyjnych, np. usunięcie pewnych elementów mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa zwierząt.
- Niedostateczna liczba wybiegów dla psów.

C. Nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji:

- Nierzetelnie prowadzony wykaz zwierząt przebywających w schronisku, który zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi *w sprawie szczególnych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt* powinien zawierać następujące dane:
 - opis zwierzęcia, zawierający gatunek, wiek, płeć, maść, oznakowanie,
 - datę przyjęcia do schroniska oraz dane osoby przekazującej zwierzę do schroniska,
 - informacje o przeprowadzonej kwarantannie,
 - informacje o przeprowadzonych szczepieniach profilaktycznych i zabiegach weterynaryjnych,
 - datę opuszczenia przez zwierzę schroniska wraz z danymi osoby, której przekazano zwierzę,
 - w przypadku śmierci zwierzęcia – datę wraz z podaniem przyczyny.

- Brak dokumentów potwierdzających, że obsługa zatrudniona do opieki nad zwierzętami jest przeszkolona w zakresie postępowania ze zwierzętami oraz przepisów o ochronie zwierząt.

D. Niedostateczny sposób realizacji opieki lekarsko-weterynaryjnej przez schronisko, dotyczący niewywiązywania się schronisk z umów z gminami w kwestii wykonywania w schronisku zabiegów kastracji/sterylizacji zwierząt czy przeprowadzania szczepień profilaktycznych. W takich przypadkach, powiatowi lekarze weterynarii informowali gminy o stwierdzanych uchybieniach w realizacji przez te schroniska powyższych obowiązków.

6. Immunoprofilaktyka w schroniskach dla zwierząt.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi *w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt*, zarówno psy, jak i koty przebywające w schronisku, powinny być zaszczepione przeciwko wściekliźnie. W 2016 r. we wszystkich schroniskach, w których przebywały psy, była prowadzona profilaktyka przeciwko wściekliźnie, natomiast szczepienia kotów przeciwko wściekliźnie przeprowadzono w 105 spośród 122 wszystkich podmiotów, w których przebywały koty. W całym okresie referencyjnym przeciwko wściekliźnie zaszczepiono 58 459 psy oraz 8 242 kotów.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowana jest tendencja wzrostowa w zakresie prowadzonej w schroniskach dla zwierząt profilaktyki przeciwko innym chorobom zakaźnym niż wścieklizna. W przypadku psów dotyczy to następujących chorób: nosówki, parwowirusy, choroby Rubartha, leptospirozy, natomiast w przypadku kotów – panleukopenii, herpeswirusy i kaliciwirusy. Immunoprofilaktyka tych chorób nie wynika z obowiązujących przepisów prawa, jednakże jest bardzo pożądana z uwagi na ograniczenie ryzyka wystąpienia choroby zakaźnej i związanej z tym śmiertelności w skupiskach zwierząt, szczególnie przy częstej rotacji zwierząt lub przybywaniu nowych osobników.

W przypadku schroniska, w którym przebywają konie, prowadzone były szczepienia profilaktyczne przeciwko tężcowi i grypie koni.

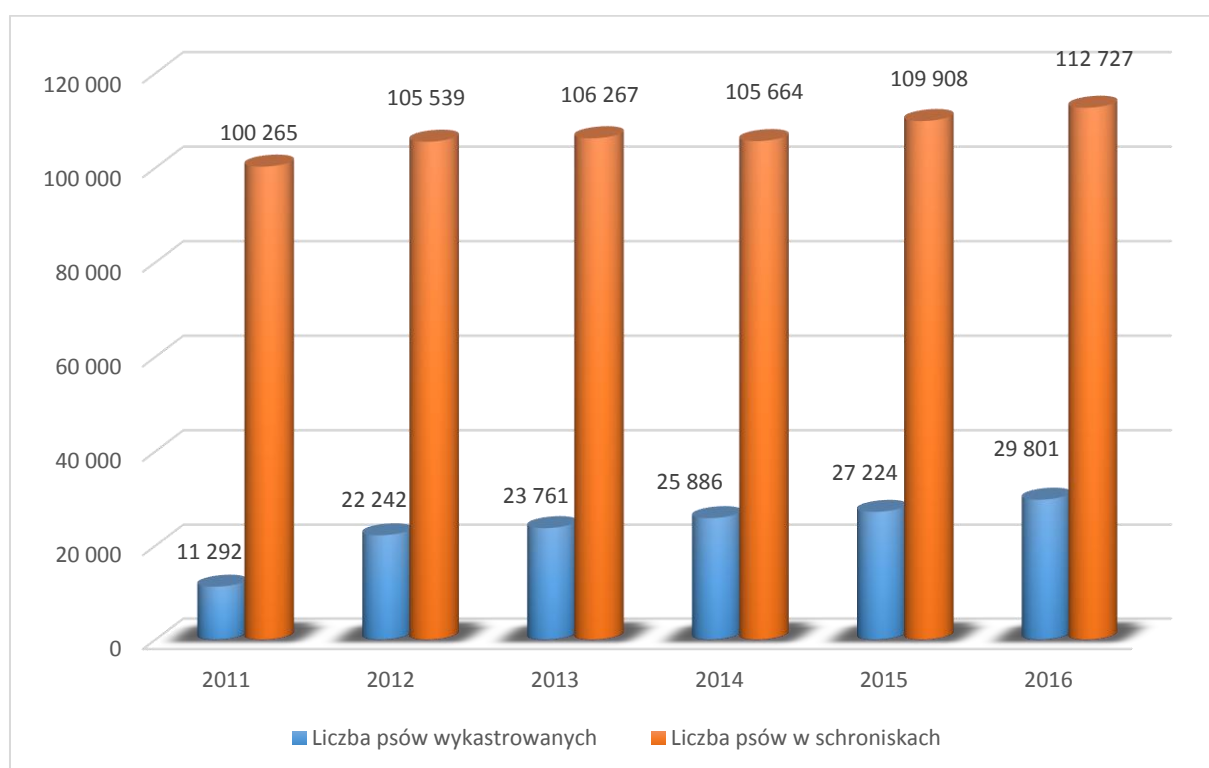
7. Zabiegi lekarsko – weterynaryjne w schroniskach dla zwierząt.

Analiza zabiegów lekarsko – weterynaryjnych w schroniskach dla zwierząt odnosi się do przeprowadzonych zabiegów kastracji zwierząt. Zwyczajowo mówi się

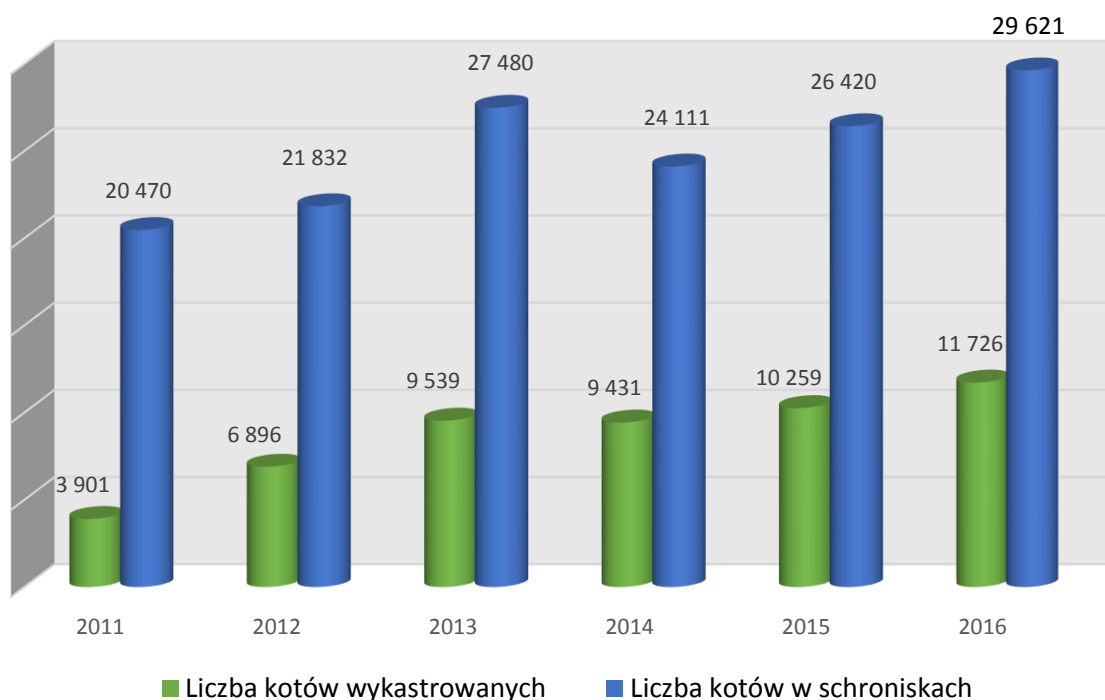
o kastracji samców i sterylizacji samic. Jednakże w terminologii medycznej, terminem kastracja określa się chirurgiczne usunięcie narządów rozrodczych zarówno u samców, jak i samic. Zatem u zwierząt, bez względu na płeć, wykonuje się kastrację, w związku z czym wyłącznie takim terminem posługujemy się w tej części raportu.

W schroniskach dla zwierząt w 2016 r. zabiegom kastracji poddano łącznie 29 801 psów, tj. o 2 577 więcej niż w poprzednim okresie referencyjnym oraz 11 726 kotów, tj. o 1 467 więcej niż w roku 2015. Powyższe dane wskazują zatem na wzrost przeprowadzania tych zabiegów, niemniej jednak wzrost ten wciąż jest stosunkowo powolny.

Skalę wykonywania zabiegów kastracji wraz z porównaniem do liczby zwierząt przebywających w schroniskach przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres nr 6. Porównanie liczby psów wykastrowanych z ogólną liczbą psów przebywających w schroniskach. Dane za lata 2011 – 2016.

Wykres nr 7. Porównanie liczby kotów wykastrowanych z ogólną liczbą kotów przebywających w schroniskach. Dane za lata 2011 – 2016.

Należy podkreślić, iż pozbawienie bezdomnych zwierząt zdolności rozrodczych jest jedną z najskuteczniejszych metod kontroli populacji i walki z bezdomnością zwierząt. Niepokojący jest jednak fakt, że pomimo podejmowanych działań na rzecz walki z bezdomnością zwierząt, liczba psów przebywających w schroniskach w 2016 r. była najwyższa w porównaniu do lat poprzednich. Podobna sytuacja dotyczy również kotów, bowiem na przestrzeni ostatnich lat tylko w 2013 r. liczba tych zwierząt przebywających w schroniskach była nieznacznie niższa niż w roku 2016.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, iż konieczne jest podejmowanie zdecydowanych działań w zakresie kastracji zwierząt przebywających w schroniskach dla zwierząt oraz propagowanie wykonywania tych zabiegów u zwierząt przez ich właścicieli. Ponadto, z analizy otrzymanych raportów wynika, że we trzech schroniskach, w których przebywały psy oraz w dwóch, w których były utrzymywane koty, nie przeprowadzono ani jednego (!) zabiegu kastracji.

W czterech schroniskach, w których przebywały psy oraz w czterech schroniskach, w których przebywały koty, odsetek kastracji zwierząt w 2016 r. w stosunku do liczby zwierząt przyjętych w 2016 r. był bardzo niski, nie przekraczający poziomu 10%.

W związku z powyższym, należy przypomnieć, że stosownie do art. 11a ustawy *o ochronie zwierząt*, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania

bezdolności zwierząt, uchwalany przez rady gminy obejmuje m. in. obligatoryjną sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach.

Zatwierdził
Główny Lekarz Weterynarii